

Mediahistorioitsija arkistoissa

Mediayhtiöiden arkistot: Toimittajat ensin, tutkijat sitten

Radio- ja tv-arkiston vuonna 2010 avattu tutkijapalvelu auttaa ratkaisevasti radio- ja tv-ohjelmista kiinnostuneen mediatutkijan työskentelyä. Heidi Keinonen esittelee palvelun ja sen toimintaperiaatteet tässä samassa numerossa. Vuodesta 2009 käynnistyneet ohjelmatalennukset eivät kuitenkaan auta varhaisemmasta mediahistoriasta kiinnostunutta tutkijaa, sillä palvelulla ei ole yhteyttä ohjelmayhtiöiden hallussa oleviin historiallisiin sisältöihin.

Tällöin tutkija joutuu kääntymään ohjelmayhtiöiden arkistojen puoleen. Käsittelen seuraavassa laajimmin nimenomaan Yleisradion ohjelma-arkistoja, mutta sivuan myös muutamia muita arkistoja. Ohjelmatalentteiden lisäksi tutkija tarvitsee myös muuta ohjelmistoihin liittyvää materiaalia, jonka jäljittäminen on suhteellisen työlästä mutta hyödyllistä.

Aluksi on tarpeen mainita pitkäikäinen yhtiö MTV3 (ent. Mainos-TV), jonka toimintaperiaatteet ovat alkuajoista muuttuneet toiseksi. Kuten Heidi Keinonen katsauksessaan kertoo, sen historiallisia ohjelma-aineistoja on talletettu Kansallisen audiovisuaalisen arkiston RTVA:oon. Nykyisin Bonnier AB:n omistama MTV MEDIA on ulkoistanut omaa ohjelmatuotantonsa siten, että pelkästään uutiset ovat omatuotantoiset. Ututistyössä tarvittavaa ohjelma-aineistoa yhtiö säilyttää ja tarjoaa journalistien päivittäistarpeisiin.

Haastavaksi yhtiön historian tutkimisen tekee se, että RTVA ei ole luetteloinut eikä tallentanut edes kaikkea Mainos-TV:n ohjelmatalentteita koskevaa tietoa, ja monia historiallisia ohjelmia, valokuvia ja asiakirja-aineistoja on myös MTV3:n tiloissa Pasilassa,

jonne tutkija joutuu selvittämään tietään henkilösuhteita käyttämällä. Yhtiön arkistotoiminnasta vastaava esimies Merja Lampo vahvistaa (14.10.2011), ettei tutkijapalvelua ole olemassa.

Ensisijaisesti omia toimittajia palvelevat myös YLE:n ohjelma-arkistot, joissa vanhoista yleisradio-ohjelmista kiinnostuneen tiedonhakijan on miltei väistämättä asioitava. Helsingin Länsi-Pasilassa sijaitsevat Radio- ja TV-arkisto ovat kaksi erillistä toimipistettä, jotka kuuluvat yhtiön Arkisto-, medianhallinta- ja informaatiopalvelujen alueeseen. Niissä kummassakin työskentelee nimenomaisesti aineistoihin erikoistunut henkilökunta.

Eetterin aarteiden jäljillä

Radioarkiston esimiehen Pekka Salosaaren mukaan (30.9.2011) hänen johtamansa yksikkö tarjoaa tutkijapalveluja mutta hyvin rajoitetusti, ja kunkin tarpeet se punnitsee tapauskohtaisesti. Tämä merkitsee sitä, että vanhoja radio-ohjelmia tarvitsevan tutkijan on otettava henkilökohtaisesti yhteyttä arkiston esimieheen ja sovittava aineistojen käytöstä. Erillistä tutkijapalveluyksikköä tai kuuntelutiloja ei ole olemassa, vaan tutkija saa kuunnella arkisto-ohjelmia kulloinkin vapaina olevissa tiloissa.

Palvelukäytännöt ovat vakiintuneet, mutta muutoksia niihin voi olla tulossa. Salosaaren mukaan yksikössä on pohdittu käytäntöjen yhdenmukaistamista TV-arkiston kanssa. Nyt ne eroavat muun muassa siinä, että Radioarkisto ei ole hinnoitellut peruspalvelujaan.

Tulevaisuudessa on mahdollista, että esimerkiksi radio-ohjelmien kuuntelu on maksullista samaan tapaan kuin nyt YLE:n

TV-arkistossa (ks. esittely myöhemmin). Salosaaren mukaan Radioarkistossa on toistaiseksi autettu yksittäisiä tutkijoita (esimerkiksi pro gradu -tasoista työtä varten) rajoitetusti, kunhan palvelusta ei synny ”huomattavaa työmäärää”. Näin ollen yhden työpäivän aikana tapahtuneesta kuuntelusta arkiston tiloissa ei ole veloitettu. Samoin pikaisiin tiedonhakuihin arkisto on pystynyt vastaamaan, mutta 15 minuutin työmäärän ylittävät rupeamat ovat maksullisia ja ne voidaan tilata erikseen arkistosta. Tietopalvelusta yksikkö veloittaa arkistomyynnin hinnaston mukaan (tällä hetkellä 60 € / h).

On selvää, että kustannusten ja ajan säästämiseksi akateemisen arkistonkäyttäjän kannattaa yrittää tehdä huolellista valmistelutyötä ennen yhteydenottoa Yleisradioon. Tämä ei kuitenkaan aina ole aivan yksinkertaista. Radiotutkijan pääsy ohjelmien ääreen vaikeuttaa sekin, ettei säilyneistä ohjelmista ole olemassa julkista tietokantaa, vaan Radioarkiston kokoelmia voi hakea ja selata eri tietokantojen avulla, jotka ovat käytettävissä vain Yleisradion sisäisessä tietoverkossa. Tätä ennen hän voi kenties hyödyntää olemassa olevaa, vaikkakin jokseenkin vähäistä suomalaista radiotutkimusta. Jos aihe käsittelisi vaikkapa Yleisradion kuunneltamatonta, Pekka Gronowin suomalaista radioilmaisuuta käsittelevä tutkimus *Kahdeksas taide* (2010) sisältää luettelon kaikista äänitteinä säilyneistä suomen- ja ruotsinkielisistä radiokuunnelmista. Useimmiten tietoa olemassa olevista ohjelmista ei löydy ennen niitä koskevaa arkistotiedustelua.

Kun tutkija lopulta pääsee Yleisradion palvelujen ääreen, hänellä on ulottuvillaan suurenmoinen aineistokokonaisuus. Vaikka suuri määrä vanhoja radio-ohjelmia on tuhoutunut, kun nauhoja on jyrätty eli pyyhitty käytettäväksi uudelleen, kuunneltavaa kokoelmasta silti löytyy. Digitoidut, äänitiedostoiksi muunnetut ohjelmat ovat kuunneltavissa ja ladattavissa yhtiön Metrojärjestelmästä. Vuonna 1961 käynnistettyyn ääniarkistoon on tallennettu yli 33 000 ohjelmaa käsittävä arkistokokoelma. Kaikkiaan kokoelmat kattavat yli seitsemän vuosikymmentä yleisradio-ohjelmistoa: uutisia, ajan-kohtais- ja musiikkiohjelmia, kuunnelmia, viihdettä, urheilua ja tehosteita.

Vanhin tallessa oleva radio-ohjelma on

presidentti P.E. Svinhufvudin uudenvuodenpuhe 1. tammikuuta 1935. Yksi monista arkiston aarteista on Hitlerin ja Mannerheimin salaa äänitetty keskustelu. Yleisradion teknikko Thor Damen tallensi keskustelua kesällä 1942 Mannerheimin 75-vuotissyntymäpäiväjuhlien aikaan. Ylipäällikön salonkivaunussa tehty äänite lienee ainoa maailmassa, jossa Hitlerin normaalia puheääntä on tallella. Saksalaisen näyttelijän Bruno Ganzin kerrotaan käyttäneen nauhoitetta hyväkseen harjoitellessaan Hitler-rooliaan elokuvaan *Perikato* (*Der Untergang*, Saksa 2004). (Vihonen 2010, 223.) Nämä esimerkit muistuttavat siitä, että suurin osa aineistosta on ainutlaatuista, eikä sitä ole tallennettu muualle.

Yleisradion ensimmäisten toimintavuosien ohjelmia ei ole enää olemassa, sillä tuolloin lähetykset menivät suorana eetteriin ilman tallennusmahdollisuutta. Vanhin arkistossa oleva (1935–1950) osa radio-ohjelmistoa on aikanaan tallennettu niin sanotuille pikalevyille, joita Radioarkiston kokoelmissa on 5000 kappaletta. Äänilevystöllä on lisäksi oma 2000 kappaleen pikalevykokoelmansa vanhaa musiikkia. Osa hauraista pikalevyistä on jo tuhoutumassa, ja sisältö onkin kopioitu muille formaateille. Joitakin pikalevyjä on restauroitu, mutta suurin osa niiden sisällöistä on digitoitu ja haettavissa Metrosta.

Vuonna 1940 yleisradioyhtiö sai ensimmäiset magnetofonit, jolloin ohjelmien äänitys yksinkertaistui, mutta samalla arkistoon säilöön jääneiden lähetystallenteiden kertyminen väheni, sillä nauhat oli helppo käyttää uudelleen. (*Radioarkisto* 27.12.1991, 1.) Sen sijaan pikalevyjen uusiokäyttö ei kunnolla onnistunut. Vaikka toimitukset pyyhkivät valtavan määrän tallenteita jäljettömiin, ohjelmia alkoi jäädä säilytettäväksi. Radioarkiston tallennekokoelmien keskeisen osan muodostavat radio-ohjelmia sisältävät 300 000 magnetofoninauhaa. Aineistoa siirretään jatkuvasti Metroon Radioarkiston digitointiyksiköissä, ja pääsääntöisesti kaikki nauhat ennen vuotta 1971 on digitoitu.

Radioarkiston mukaan nykyisin valtaosa arkistoitavista radio-ohjelmista siirretään äänitiedostoina radion tuotantojärjestelmistä Metroon ilman, että syntyy fyysistä tallennetta, ja näin kokoelma täydentyy päivittäin uusilla ohjelmilla. Informaattikot muuntavat

vanhempaa, fyysisillä tallenteilla olevaa aineistoa takautuvasti sekä massadigitointina että *on demand* -digitointina. Vuonna 2010 Metroon tallennettiin lähes 200 000 uutta äänitiedostoa.

Omana kokonaisuutenaan Radioarkiston suojissa on Yleisradion äänitehostekokoelma. Siihen on tallennettu kymmeniä tuhansia ääniä 1950-luvun lopulta lähtien. Arkiston työntekijät dokumentoivat, digitoivat ja päivittävät kokoelmaa jatkuvasti.

Radioarkisto joutuu jatkuvasti toimimaan historiaan siirtyneiden tai sinne pian siirtävien tallennusjärjestelmien kanssa. Niistä vanhimmat ovat siis pika- eli sellakkalevyjä ja magnetofoninauhoja. Muita arkiston järjestelmiä ovat DAT-kasetti (n. 45 500 kpl), MiniDisc (n. 2000 kpl) ja CDR-levyt (31 000 kpl). Myös näitä työntekijät siirtävät analoginauhojen tapaan tiedostomuotoon.

YLE:n TV-arkisto: filmille kuvatuista inserteistä ohjelmakokonaisuuksiin

Radioarkiston tavoin myös TV-arkiston henkilökunta suhtautuu periaatteessa myönteisesti tutkimusta tekeviin opiskelijoihin ja tutkijoihin. Arkistonhoitaja Eva Lintunen Yleisradion TV-arkistosta kertoo (29.9.2011), että yksikkö palvelee kaikkia YLE:n ulkopuolisia tutkijoita ja opiskelijoita riippumatta tutkimuksen tasosta. Palvelua saadakseen ei tarvitse olla väitöskirjantekijä.

Kun ulkopuolinen asiakas ottaa yhteyttä Lintuseen, hän pyytää pienen kuvauksen ja perustiedot tutkimuksesta. Tietopalvelutyöstä arkisto ei veloita, ellei kysymyksessä ole poikkeuksellisen iso ja useita työpäiviä vievä tiedonhaku. Tiedonhaun tulokset lähetetään tutkijalle MS Word-tekstitiedostona. Mikäli tutkija haluaa katsoa valitsemansa materiaalin, hänelle varataan tätä varten aika TV-arkistosta. Materiaali kannattaa valita huolellisesti, sillä arkisto veloittaa katselusta tällä hetkellä 10 €/tunti.

Tällöin tutkija muuttuu maksavaksi asiakkaaksi. Jos asiakas haluaa ohjelmasta itselleen kopion, kustannukset kasvavat, sillä Yleisradio laskuttaa ohjelmamateriaalin kopioinnista kiinteän hinnaston mukaan, johon voi tutustua arkistomyynnin sivuilla (www.yle.fi/arkistomyynti). Samalla tavalla palvelee Radioarkiston puolella

ohjelmien tallenteita kaipaavaa asiakasta. Tekijänoikeusasiat voivat nostaa hintaa ja on todennäköistä, että tallenteen tekeminen ei ole sopimussyistä mahdollista.

Periaatteessa ohjelmahistorian tutkiminen voi käydä aineistojen osalta niin opiskelijalle kuin pidemmälle edenneelle tutkijalle kalliiksi. Kaikkiaan kopiointitarve kannattaa analysoida tarkoin, ja varsinkin suuren tutkimushankkeen kohdalla lienee syytä neuvotella erikseen aineistojen käytöstä, eikä kannata turvautua suoralta kädeltä listahintaisiin tallenteisiin.

Kuva: Eila Haikarainen/YLE.

Mitä tutkijalle on arkiston uumenissa tarjolla? TV-arkiston kokoelmat sisältävät ohjelmia television alkua ajoista lähtien ja mukana on Yleisradion filmityhtiöiltä ostamia kokoelmia. Mutta samoin kuin radion kohdalla, pioneerivaiheen lähetykset puuttuvat peruuttamattomasti. Varhaisimpia suoraan studiosta lähetettyjä ohjelmia eivät tekijät saaneet talteen tallentavien kuvanauhureiden puutteen takia. Kun kuvanauhoja ja tallennuslaitteita myöhemmin tuli Yleisradiolle ja Mainos-TV:lle, magneettinauhat olivat kalliita, joten ohjelmantekijät käyttivät niitä moneen kertaan uudelleen. Tästä huolimatta arkistosta voi löytyä suhteellisen varhaisia näytteitä. TV-arkiston päällikkö Irma Hakunti (27.9.2011) kertoo, että suoriin lähetyksiin sisällytettiin filmille kuvattuja inserttejä, joita on säästynyt yli 13 000 kappaletta.

Järjestelmällinen ohjelmien säästäminen tuleville katsojapolville alkoi myöhään. TV-arkisto on säilyttänyt kattavasti YLE:n omatuotantoiset ohjelmat vuodesta 1984 lähtien. Kaiken kaikkiaan videotallenteita on tällä hetkellä yli puoli miljoonaa ja filmille

kuvattuja ohjelmia tai inserttejä noin 76 000. Tampereen YLE TV2:n arkistoidut ja digitoituidut ohjelmat ovat samassa tietokannassa Helsingin TV-arkiston kanssa. Tutkijan ensisijainen katselupaikka on siis Helsingissä, sillä Tampereen ohjelma-aineisto on nähtävissä siellä, mutta tarvittaessa tutkijat saavat palvelua myös Tampereella.

Hakuntin mukaan kaikki omatuotantoiset ohjelmat menevät suoraan Metroon ilman, että syntyy fyysistä tallennetta. Metrossa on tällä hetkellä jo noin 100 000 tiedostomuodossa olevaa tv-ohjelmaa. TV-arkiston suurin haaste on vanhojen tv-ohjelmien *on-demand*- ja massadigitointi sekä dokumentointi Metroon. Ensisijaisesti tämänkin kiireen takana on yhtiön omien toimittajien palvelu, sillä digitoitu arkisto olisi tuolloin ohjelmantekijöiden käytettävissä aina ja ilman välikäsiä. Onhan ohjelmien koko tuotantoketju sisältöjen lähettämiseen saakka jo digitaalinen.

Muut arkistot tai arkistokokonaisuudet

Harva radio- tai televisiohistorioitsija kuitenkin tyytyisi pelkästään ohjelmatalenteisiin lähteinään, vaikka niitä kattavasti löytyisi, vaan hän kaipaisi täydentäviä materiaaleja. Kaiken lisäksi todennäköistä on, että tutkijoiden kaipaamiin ohjelma-aineistoihin jää aukkoja. Jos tutkittavana on fiktiosarja, jaksot saattaa puuttua tai niitä ei ole ensinkään ohjelmatalenteina. Vaikka Mainos-TV:n varhaisesta komediasarjasta *Me Tammelat* ei ole säilynyt yhtään kokonaista jaksoa, se ei ole estänyt televisiotutkija Sari Elfvingiä (2008, 90) analysoimasta sarjan merkityksiä lehtikirjoittelun kautta.

Lehdistöaineistojen ohella ohjelmistojen historiasta kiinnostunut tutkija voi yrittää löytää ohjelmien tuotantoon liittyviä aineistoja ja käsikirjoituksia. Yleisradion tv-ohjelmien käsikirjoituksia voi tiedustella YLE:n kirjastosta, jonne osa käsikirjoituksista on siirretty. Käsikirjoituksia saattaa löytyä muualtakin. Esimerkiksi Reino Lahtisen kirjoittamien sarjojen *Heikki ja Kaija* sekä *Rintämäkeläiset* käsikirjoitukset on lahjoitettu Tampereen yliopiston kirjaston kokoelmiin. Kokoelmassa on mukana myös Lahtisen laatimien kuunnelmien käsikirjoituksia. Tampereen yliopiston kirjaston kokoelmissa on

lisäksi muita kuunnelmatekstejä sisältäviä aineistoja, muun muassa tamperelaiskirjailija Helvi Erjakan kokoelma.

Mahdollisesti vanhoja käsikirjoituksia on ohjelmayhtiöiden toimituksissa, eikä niiden ääreen ole helppoa reittiä. Hyvä asia on, että entisten Yleisradion toimittajien arkistoja on siirretty Mikkeliin Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkistoon (ELKA), jonne ohjelmayhtiö on luovuttanut erityisesti hallinnollisia aineistojaan vuodesta 1993 lähtien. Mutta kuten Heidi Keinosen katsauksesta käy ilmi, kaikki Yleisradion hallinnolliset materiaalit eivät ole Mikkeliissä, vaan niitä on yhä eri paikoissa. Muun muassa varhaista suomalaista televisiohistoriaa koskevat Tesvision ja Tamvision materiaalit ovat YLE TV2:n tiloissa Tampereen Tohlopissa, jossa on lisäksi kakkoskanavan toimintaan liittyvää asiakirja-aineistoa. Tampereen kaupungin-arkistossa on lisäksi Tampereen televisiokerhon ja siten Tamvision toimintaan liittyviä asiakirjoja sekä Tohlopin tv-keskuksen rakentamiseen liittyviä asiakirjoja.

Itse en ole tutustunut aivan äskettäin Mikkeliin luovutettuihin YLE:n toimittajien kansioihin, joten en pysty sanomaan aineistojen luonteesta tämän enempää. Varhaisemmin arkistoidut henkilökansiot ovat sisältäneet hallinnossa joko pidempään tai lyhyemmin vaikuttaneiden Yleisradion työntekijöiden asiakirja-aineistoja ja kirjeenvaihtoa (mm. Jussi Koskiluoma, Hella Wuolijoki).

Paitsi että ELKA:ssa sijaitsevat YLE:n laajat hallinnolliset ja tekniikkaan liittyvät aineistot sekä henkilöarkistot, sieltä löytyvät myös yhtiön vuosikymmenien kuluessa kokoamat laajat lehtileikekansiot, joista varhaisimmat sisältävät aineistoja peräti 1920-luvun lopulta lähtien. Tutkijalle saattaa kuitenkin olla melkoinen pettymys havaita, että leikekirjan kokoaja ei ole aina jaksanut merkitä kaikkia tarvittavia lähdetietoja liimattuihin artikkeleihin. Tämä puute koskee ennen kaikkea vanhimpia aineistoja.

Koska Mainos-TV oli hyvin läheisissä suhteissa Yleisradioon, myös varhaisesta mainosteleviisosta kiinnostunut saattaa löytää ELKA:n kokoelmista hyödyllistä tietoa. Kaikkiaan Yleisradion aineistot ovat tulleet ja tulevat eri aineistoluvutuksina ja muodostavat monia – kylläkin järjestettyjä – kokonaisuuksia, joten materiaalien

jäljittäminen vie aikansa. Kaikki aineistoja koskevat tiedot eivät ole vielä digitaalisessa palvelussa, joten tiedot löytyvät käytännössä parhaiten arkiston tiloissa säilytettävistä arkistoluovutusten luetteloista.

Mainos-TV:n historiasta kiinnostuneelle tutkijalle on tärkeä tieto, että Kansallinen audiovisuaalinen arkisto säilyttää ohjelmayhtiön hallintoa ja tiedotustoimintaa koskevaa materiaalia. Luetteloimaton ja järjestämätön aineisto on tällä hetkellä varastosäilytyksessä, mutta ei täysin tutkijan ulottumattomissa. Tutkija tarvitsee aineiston käyttöön suostumuksen MTV3-yhtiöltä, ja tämä lupa tukenaan hän voi ottaa yhteyttä Kansalliseen audiovisuaaliseen arkistoon, joka voi järjestää vierailun Länsi-Pasilassa sijaitsevaan varastoon.

Radiofiktio tutkija saattaa löytää ohjelmien puuttuessa täydentävää materiaalia YLE:n Radioteatterista, jonka kellariin on arkistoitu kuunnelmien ja sarjojen käsikirjoituksia. Radioteatterilla on lisäksi pieni kokoelma lehtileikkeitä, jotka sisältävät kuunnelmien arvosteluja. Myös Radioteatteri on ohjelmatuotantoyksikkö, joka ei palvele tutkijoita, vaan tutkija joutuu neuvottelemaan yksikön henkilökunnan kanssa näiden aineistojen käytöstä.

Radio- ja TV-ohjelmistojen tutkija 2000-luvulla

Kun Ari Honka-Hallila (1992) laati lähes parikymmentä vuotta sitten *Lähikuva*-lehteen katsauksen radio- ja televisio-ohjelmien tutkimuskäytön mahdollisuuksista, aineistojen ääreen pääsy näytti tutkijan kannalta lohduttomalta. Kansallisen audiovisuaalisen arkiston Radio- ja tv-arkiston palvelujen myötä tilanne on nyt huomattavasti parempi, mutta ohjelmistohistorian tutkijalle aineistojen käyttö on yhä edelleen haasteellista.

Hyvää on se, että Yleisradion palvelutoiminta on muuttunut aiempaa selkeämmäksi ja tutkijoiden tarpeita on yhtiön Radio- ja TV-arkistossa tunnistettu entistä paremmin. Yleisradio tarjoaa myös ensiapua jatkuvasti täydentyvällä Elävä arkisto -verkkopalvelullaan, jonka kautta tutkija tai mediahistoriaa opettava pääsee käsiksi luotettavasti dokumentoituihin ohjelmanäytteisiin.

Silti YLE:n arkistojen osalta on harmillista,

että hinnoittelujärjestelyjen myötä tutkijoiden arkistojen käyttö rinnastuu muiden asiakasryhmien tarpeisiin. Tällöin riittävien arkistoaineistojen hankkiminen ja käyttö voivat tulla yksittäiselle tutkijalle kalliiksi. Tämä vaikuttaa tutkimusasetelmiin ja -kysymyksiin, jotka mitä todennäköisimmin täsmentyvät hyvin pieniin aineistoihin. Toinen vaihtoehto on, että tutkimusta tekee hyvin resursoitu projekti, joka pystyy kattamaan runsaat materiaalikulut. Radio- ja televisio-ohjelmistojen historian tutkiminen edellyttää yhä monenlaista selvitystyötä ja vaivannäköä.

Yhteystietoja

YLE ARMI, Arkisto, medianhallinta- ja informaatiopalvelut, Radioarkisto, Esimies Pekka Salosaari, pekka.salosaari@yle.fi

TV-arkisto, Arkistonhoitaja Eva Lintunen, eva.lintunen@yle.fi,

Tampereen TV-arkisto: Informaatikko Jyrki Halonen jyrki.halonen@yle.fi

Lähteet

Yleisradion arkistoesittelyt ja haastattelut sähköpostitse

Radioarkiston esittely. YLE, Intranet (teksti saatu Pekka Salosaarelta sähköpostitse, 30.9.2011).

Radioarkisto: Tausta, toiminta, organisaatio. Lasse Viuhonen. Yleisradio 27.12.1991.

Irma Hakunti, 27.9.2011.

Jyrki Halonen, 6.10.2011.

Jenni Hokka, 20.1.2012.

Heidi Keinonen, 17.10.2011.

Merja Lampo, 14.10.2011.

Eva Lintunen, 29.9.2011, 5.10.2011.

Pekka Salosaari, 30.9.2011, 4.10.2011.

Kirjallisuus

Elfving, Sari (2008) *Taikalaatikko ja tunteiden tulkit: Televisio-ohjelmia ja -esiintyjää koskeva kirjoittelu suomalaisissa lehdissä 1960- ja 70-luvuilla*. Tampere: Tampere University Press.

Gronow, Pekka (2010) *Kahdeksas taide: Suomalaisen radioilmaisun historia 1923–1970*. Helsinki: Avain.

Honka-Hallila, Ari (1992) ”Sateenkaaren tuolla puolen? Yleisradion ja MTV:n arkistot lähes tutkijan ulottumattomissa”. *Lähikuva* 1/1992, 60-67.

Vihonen, Lasse (2010) *Radio sodissamme 1939–1945*. Helsinki: SKS.